

...Сперечаючись один з одним, обстоюючи непримиренні позиції, автори антології залучають до своїх суперечок і читача книжки. Брати на себе такий тягар важко, але потрібно: смертельний феномен Голокосту вимагає не тільки знання, але й розуміння та осмислення. Зрештою, в міркуваннях про це є й своя втіха, втіха повернення – по той бік відчаю – до якоїсь безповоротної сталої людської правди. За словами рабі Нахмана Брацлавського, «*Ніщо не є таким цілісним, як розбите серце*».

Тетяна ЧАЙКА

ARCHE

Навіть самотній “степовий вовк” подеколи промовляє до певного, чітко окресленого поштового товариства, й ці епізодичні звертання радше нагадують розсилку електронного листа за адресною книгою. Коли ж такі “енцикліки” ґрунтуються на усвідомленні людиною власної приналежності до ось цієї культури, якщо тому Авторіві до того ж таланить передати відчуття занурення в історію своєї країни, а його адресати поділяють пропоновані ним цінності, то за певний час такого спілкування витворюється *уявлена спільнота*, яка сьогодні називається нацією.

Саме такими посланнями повниться українське число журналу “ARCHE”. Редакційний відбір добре унаочнює бачення орієнтованими на Захід білоруськими інтелектуалами українських набутоків минулого десятиріччя – справді найуспішнішого для української думки у всьому останньому тисячолітті.

Мало не половину номера складають твори, вперше надруковані наприкінці 1990-х років у “старій” ще “Критиці”. І це є зайвим свідченням того, чим тоді був для нас цей часопис, який інтелектуали по обидва боки білорусько-українського кордону називали “Рябчуківським”.

Відкривається та завершується номер творами Юрія Андруховича, і це саме його есе оприявлене тут ставлення нинішніх сорокалітніх українців до Тараса Шевченка. Але в “ARCHE” Андрухович постає не так прочанином до Венеції чи автохтоном берегів міфічного Дунаю, як відчайдушним мандрівником до пащі підстаркуватого московського дракона.

Те саме намагання редакторів представити найвідоміші, усталені, навіть хрестоматійні речі проглядається і щодо Оксани Забужко (початок “Польових досліджень з українського сексу”), і щодо Володимира Цибулька (“Анти-Гоголь”), і щодо Олександра Ірванця (“Любіть!” та “Айне кляйне нахтмузік”), які дехто з українців любить більше самої України.

Композиційний центр українського числа “ARCHE” – порівняння поглядів західних та українських авторів на сучасну українську націю. Тож коли Марк Нордберг і Тарас Кузьо називають Леоніда Кравчука націоналістом і наголошують на посиленій українізації Києва в останні десятиріччя радянської влади; коли вони вважають атомні електростанції гарантією енергетичної незалежності України (100% ядерного палива –

російське!); і коли Роман Шпорлюк заявляє, що 1991 року “вперше в історії людства виникли три слов'янські держави”, – то все це пояснюється не лише елементарною науковою недбалістю чи фатальним нерозумінням українського контексту. Головне джерело кумедних недоречностей – архаїчна методологія, яка протиставляє національну ідентичність націоналізму, а цей останній тлумачить як ідеологію етнічної винятковості.

Всупереч твердженням Нордберга і Кузьо, наявні відмінності між Білоруссю та Україною насправді поступаються їхній типологічній подібності як посткомуністичних держав із переважно радянським населенням, креольською владою та інтелектуалами, налаштованими на формування модерних націй. І саме у працях Тараса Возняка, Георгія Касьянова, Максима Стріхи та Ярослава Грицака відтворено й стан української націогенези, і її теоретичні підвалини, й ідеологію сучасної політичної нації, вичерпно описаної концепцією “громадянського націоналізму”, запропонованою Миколою Рябчуком. у своєму емоційному есе про українців Берестейщини “Тут була Україна” Наталка Бабіна подає особистісний, “теплій” вимір усвідомлення особою та спільнотою власної окремішності та унікальності. Цей шлях до себе починається із запитання “Хто я/ми є?” і приводить до індивідуального та національного самовизначення.

На погляд із Києва, виданий у Мінську український номер “ARCHE” має вигляд спільного послання інтелектуалів центральноєвропейського кола – цього субцивілізаційного простору між Мюнхеном та Ялтою, цієї Місга Еуропа / Малої або Внутрішньої Європи. Історичний досвід і білорусів (які теж є наддніпрянцями), і українців (які так само є середньоевропейцями) містить, серед іншого, пам'ять про регулярне чергування західної інтервенції та східної навали. Тому, приміром, білорус Славамір Адамович переживає “Каханьне пад акупацыяй”, а молодший за нього на 12 років українець Сергій Жадан розмірковує над “Перевагами окупаційного режиму”. Але вже саме усвідомлення можливості чергової “зачистки” уявленої спільноти, з якою себе ототожнюєш, просте відчуття загрози власного розчинення в євразійській мряці, розуміння небезпеки перетворення неповторного культурного змісту на глобальне сіреньке ніщо виявляється потужним стимулом до мобілізації національних еліт Міжмор'я. Й український номер білоруського журналу лише одна із форм духовного спротиву центральноєвропейців, своєрідна декларація їхніх намірів залишитися собою.

Віталій ПОНОМАРЬОВ

Головащенко С.І. *Біблізнавство. Вступний курс: навч. посібник.* – К.: Либідь, 2001. – 496 с.

Буремне сьогодення спонукає нас в усьому вбачати авантюрний сюжет. Одразу ж зауважимо, що в значенні терміна “авантюрний”, не міститься жодного сенсу, який заслуговував би осуду з етичної точки зору. Більше того, цим терміном ми позначатимемо ту чесноту, якої вимагає сучасне буття від будь-кого, хто наважився діяти у цьому бутті самотійно, а саме –